

УДК 336.71

Депозитна політика банків України: проблематика сьогодення

Костогриз Вікторія Григорівна,
доцент, кандидат економічних наук,
доцент кафедри банківської справи
Черкаського інституту банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ);
e-mail: kostogruz@mail.ru

Анотація. Проведено дослідження особливостей формування та реалізації депозитної політики банківських установ України в сучасних умовах і здійснено пошук шляхів удосконалення. Зроблено аналіз ресурсної бази і динаміки зобов'язань банків України за 2007–2014 рр., визначено основні тенденції їх розвитку. Досліджено зовнішні і внутрішні фактори негативного впливу на формування ресурсної бази банків. Запропоновано кореляційно-регресійну модель впливу різних факторів на обсяг залучених строкових ресурсів фізичних осіб банками України. Запропоновано основні напрями діяльності на рівні менеджменту банку і на рівні держави, що зможуть призвести до збільшення обсягу депозитної бази та її ефективного управління в сучасних умовах.

Ключові слова: депозит, депозитна політика, банківські ресурси, кореляційно-регресійна модель, банківська система.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 1; бібл.: 10.

Deposit Policy of the Ukrainian Banks: Modern Problems

Kostogryz Viktoriya,
Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Banking Department,
Cherkasy Institute of Banking
of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (city of Kyiv)
e-mail: kostogruz@mail.ru

Annotation. In this article we deal with the investigation of Ukrainian bank policy formation and realization in the modern conditions and with the search of the ways of improvement. The role of the deposit policy in the assurance of reliability, liquidity and effectiveness of banking was cleared up. The analysis of resources and bank liabilities behavior of Ukraine in 2007–2014 was made and the main tendencies of their development were determined. We cleared up the reasons of persons cash outflow from the banking system of Ukraine during the last years.. The outer and inner factors of the negative influence on the bank resources formation were investigated. The author offered the correlation-regressive model of influence of different factors on the volume of deposition resources of persons by Ukrainian banks and the main directions of activity on the level of bank management and on the level of state that will lead to the increase in the volume of deposit base and its effective management in the modern terms.

Keywords: deposit, deposit policy, bank resources, correlation-regressive model, banking system.

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 4; bibl.: 10.

Депозитная политика банков Украины: проблематика настоящего

Костогрыз Виктория Григорьевна,
доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры банковского дела
Черкасского института банковского дела
Университета банковского дела Национального банка Украины (м. Киев);
e-mail: kostogruz@mail.ru

Аннотация. Проведено исследование особенностей формирования и реализации депозитной политики банковских учреждений Украины в современных условиях и осуществлен поиск путей усовершенствования. Сделан анализ ресурсной базы и динамики обязательств банков Украины за 2007–2014 гг., определены основные тенденции их развития. Исследованы внешние и внутренние факторы негативного влияния на формирование ресурсной базы банков. Предложена корреляционно-регрессионная модель влияния разных факторов на объем привлеченных срочных ресурсов физических лиц банками Украины. Предложены основные направления деятельности на уровне менеджмента банка и на уровне государства, что смогут привести к увеличению объема депозитной базы и ее эффективного управления в современных условиях.

Ключевые слова: депозит, депозитная политика, банковские ресурсы, корреляционно регрессионная модель, банковская система.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 1; библи.: 10.

Вступ. У сучасних умовах політичного та економічного напруження, збільшення обсягу тіньового сектору економіки, високого рівня доларизації фінансової системи, зменшення рівня доходів населення банківські установи опинилися в несприятливому фінансовому стані, що призвело до проблеми ефективного їх розвитку та підтримання ліквідності. Без достатнього обсягу ресурсів банківські установи не можуть належним чином формувати довгострокову стратегію діяльності, забезпечувати кредитування поточних потреб юридичних і фізичних осіб, а також реалізовувати потужні інвестиційні проекти. З огляду на це важливого значення та актуальності набуває питання організації продуманої та ефективної депозитної політики, яка є основою стабільного розвитку банків та банківської системи загалом і надає можливість не тільки залучати додаткові фінансових ресурси в банківську систему, а й стимулювати збільшення інвестиційних ресурсів у всі сектори економіки.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Вивченню теоретико-методологічних і практичних аспектів, основних принципів та механізмів реалізації депозитної політики банків присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як: А. Мороз, М. Савлук, В. Ричаківська, Р. Коцовська, О. Дзюблюк, В. Рисін, В. Алексеєнко, В. Базилевич, Н. Внукова, С. Волосович, Н. Парасій-Вергуленко. У роботах А. Череп [1] визначено місце депозитної діяльності в сукупності операцій банку та досліджено її роль у механізмі перерозподілу фінансових ресурсів. Науковець С. А. Кучеренко [2] у своїх роботах визначила поняття: «депозитна політика», «депозит», «вкладник», узагальнила типи депозитної політики, здійснила класифікацію депозитів відповідно до класифікаційних ознак. У працях Ю. Нагорного, І. Кисільової [3] досліджено і визначено низку проблем функціонування системи страхування депозитів і запропоновано рекомендації щодо вдосконалення діяльності Фонду

гарантування вкладів фізичних осіб. Проте сучасні умови розвитку економіки потребують постійних досліджень механізмів формування і реалізації депозитної політики, вивчення факторів впливу та постійного пошуку напрямів удосконалення.

Метою статті є дослідження особливостей формування та реалізації депозитної політики банківських установ України в сучасних умовах і пошук шляхів удосконалення.

Результати дослідження. Депозитна політика комерційного банку визначає стратегію банку щодо залучення коштів вкладників та інших кредиторів з метою забезпечення надійності та стійкості ресурсної бази банку. Професор А. Череп [1] суть депозитної політики пропонує розглядати як у широкому сенсі слова, так і у вузькому. У широкому сенсі депозитна політика комерційного банку характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні ним діяльності із залучення ресурсів на поворотній основі, а також при організації й управлінні депозитним процесом. Під депозитною політикою у вузькому сенсі розуміється стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу.

Науковець Н. Черевик [4] пропонує термін «депозитна політика» розглядати на двох рівнях: на рівні держави і на рівні банку. Депозитна політика на рівні держави – це сукупність заходів, які здійснюються центральним банком і спрямовані на регламентування правил формування депозитних вкладів у комерційних і ощадних банках, а також у небанківських грошово-кредитних установах. Л. Аврамчук [5] наводить два типи депозитної політики з урахуванням міри втручання держави, а саме: перший тип – консервативна політика або політика сильного державного регулювання депозитних установ, другий тип – ліберальна політика.

Сучасна депозитна політика кожного банку повинна створювати умови для неризикованого вкладення

фінансових ресурсів суб'єктів ринку. Саме тому менеджмент депозитних ресурсів передбачає здійснення системного, динамічного аналізу обсягів залучених депозитів в Україні.

Після падіння кількісних параметрів ресурсної бази в період кризи 2008–2009 років обсяги ресурсів банків мали позитивну зростаючу тенденцію як у частині власних, так і в частині залучених ресурсів (рис.).

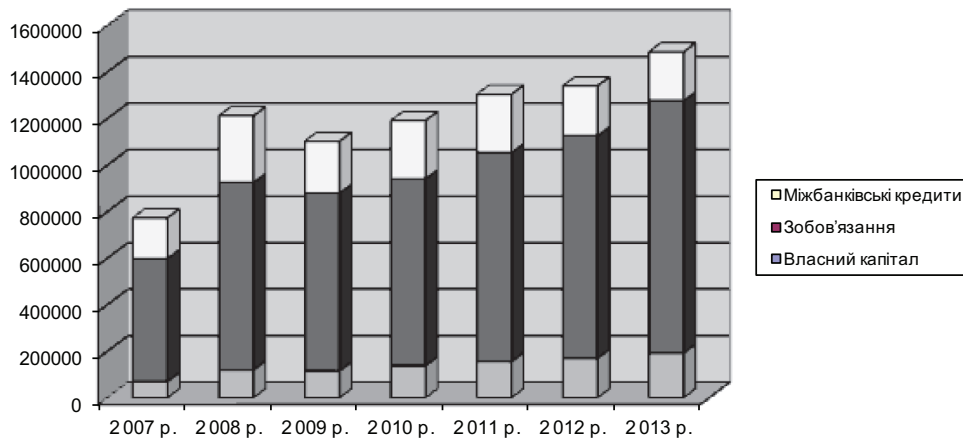

Рис. Динаміка ресурсної бази банків України протягом 2007–2013 рр.

Джерело. [6]

При цьому зростання банківських ресурсів протягом 2010–2013 років відбувалося більшою мірою за рахунок зростання власного капіталу, який збільшився в 1,4 раза (статутний капітал зростає дещо повільніше – в 1,2 раза), тоді як зобов'язання зросли лише в 1,3 раза. У структурі зобов'язань основними компонентами є кошти фізичних осіб і кошти суб'єктів господарської діяльності. Серед основних складових зобов'язань найшвидше зростали кошти фізичних осіб – за період 2010–2013 рр. їхня сума збільшилася майже на 163 млрд грн, або в 1,6 раза, тоді як кошти

суб'єктів господарювання за аналізований період зросли лише на 90 млрд грн. Таким чином, для банківської системи України в останні роки стала характерною тенденція, що спостерігається в усіх розвинутих країнах, а саме – основним джерелом формування банківських ресурсів стають кошти населення.

Проте 2014 рік характеризується стрімким відпливом залучених ресурсів. Зокрема, за період з 01.01.2014 до 01.02.2015 обсяг коштів на рахунках фізичних осіб зменшився майже на 25 млрд грн, з них обсяг строкових коштів зменшився на 13% (табл.).

Таблиця

Обсяг зобов'язань банків України за 2008–2015 рр., млн грн

Показник	01.01. 2008	01.01. 2009	01.01. 2010	01.01. 2011	01.01. 2012	01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015	01.02. 2015
Зобов'язання банків	529 818	806 823	765 127	804 363	898 793	957 872	1 085 496	1 168 829	1 163 827
з них:									
кошти суб'єктів господарювання	111 995	143 928	115 204	144 038	186 213	202 550	234 948	261 372	261 701
з них:									
строкові кошти суб'єктів господарювання	54 189	73 352	50 511	55 276	74 239	92 786	104 722	102 527	90 965
кошти фізичних осіб	163 482	213 219	210 006	270 733	306 205	364 003	433 726	416 371	409 104
з них:									
строкові кошти фізичних осіб	125 625	175 142	155 201	206 630	237 438	289 129	350 779	319 121	310 891

Примітка. Складено за [6].

Негативна динаміка обсягу депозитів формується на фоні тривалої напруги на сході країни, збільшення внутрішньої міграції, різких коливань вартості курсу гривні до основних іноземних валют і, як наслідок, зменшення схильності населення до заощаджень. При цьому слід враховувати, що темпи зменшення обсягу депозитів суттєво стримуються за рахунок курсової переоцінки зобов'язань через зниження курсу гривні до іноземних валют. Так, за січень – березень 2014 року обсяг гривневих вкладів фізичних осіб в українських банках зменшився майже на 13%, а обсяг валютних депозитів у гривневому еквіваленті зріс на 18,5%. При цьому вартість гривні за січень – березень 2014 року зменшилась щодо основних іноземних валют (за офі-

ційним курсом НБУ) у середньому на 37%. Тобто фактично обсяг валютних вкладів за січень – березень 2014 року не збільшився, а зменшився на 18,5% [6]. Населення і бізнес перебувають під психологічним та економічним тиском політики часті зміни валютних курсів, тому присутність іноземної валюти на рахунках у банках повинна враховуватися при формуванні депозитної політики, особливо в період зростання курсу іноземної валюти щодо національної, а також при плануванні банком процентних витрат [2; 7].

Сучасні ресурсні проблеми банків обумовлені багатьма факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Зовнішніми негативними чинниками впливу є: незадовільний стан світової та національної фінансо-

во-економічних систем, недосконалість грошово-кредитної політики центрального банку, зростання розміру облікової ставки НБУ, недосконалість нормативно-правового законодавства, збільшення обсягів спекулятивних операцій на фінансовому ринку, негативні інфляційні очікування, зниження обсягів доходів громадян, підірвана довіра до кредитних установ, нерозвиненість ринку страхування і фондового ринку тощо [8].

Найбільш вагомим чинником внутрішнього характеру щодо накопичення ресурсних проблем банків є: недостатній рівень капіталізації банків, а внаслідок цього – ненадійність, нестабільність і неспроможність банків пристосуватися до несприятливих змін кон'юнктури ринку. Негативно на обсяг депозитів впливає недосконалий і недостатньо грамотний менеджмент таких внутрішніх факторів, як: рентабельність, ліквідність і надійність банку, рівень відсоткових ставок за депозитами, універсальність банківських депозитних продуктів, маркетингова політика банку, корпоративна і клієнтська політика банку.

Вкладники при прийнятті рішення зберігати власні кошти на депозитах керуються насамперед трьома міркуваннями: надійність банку; рівень відсоткової ставки; якість обслуговування клієнтів [7].

Причинами, котрі спонукають людей зберігати свої кошти поза межами банківського сектору в сучасних умовах, є:

- імовірність втрати своїх коштів у разі банкрутства банку;
- агресивна політика багатьох банків щодо пролонгації депозитних договорів і наявність проблем із поверненням суми вкладу навіть після закінчення терміну договору;
- суворі умови і штрафи щодо дострокового розірвання депозитного договору;
- низькі відсоткові ставки при вкладенні коштів на депозит до запитання.

Особливо проблемним як для розвитку банківської системи, так і всієї суспільно-економічної системи є відсутність довгострокових ресурсів, пошук і мобілізація яких не може обмежуватися роботою окремих банківських установ, а передбачає макроекономічний рівень реалізації комплексу важливих завдань, спрямованих на здійснення відповідних регулятивних заходів з боку держави [9].

Депозитна політика, яка проводиться банківськими установами України в сучасних умовах, має переважно короткостроковий характер, який не має значного впливу на розвиток економіки і робить неможливим здійснення довгострокового кредитування реального сектору. Тому на сучасному етапі розвитку вітчизняної банківської системи є проблема залучення довгострокових пасивів, які стимулювали б фізичних та юридичних осіб до довгострокових вкладів, а відповідно і до збільшення загального капіталу банків.

Для дослідження впливу різних факторів на обсяг залучених строкових ресурсів від фізичних осіб банками України було використано кореляційно-регресійну модель. Екзогенними змінними обрано такі показники: 1) процентні ставки за депозитами фізичних осіб у банках України – X_1 , %; 2) доходи населення України –

X_2 , млн грн; 3) суми гарантованих виплат за вкладами Фондом гарантування вкладів фізичних осіб – X_3 , тис. грн. Ендогенною величиною є обсяг строкових вкладів фізичних осіб у банківську систему України – Y , млн грн. Для побудови моделі використовували статистичну інформацію НБУ за 2009–2014 роки.

Рівняння кореляційно-регресійної моделі є таким:

$$Y = -491,3276 + 57,6099 X_1 + 2,6912 X_2 - 3,4315 X_3.$$

Проведений кореляційно-регресійний аналіз дає можливість зробити низку висновків: між обсягами строкових депозитів фізичних осіб у національній валюті, відсотковими ставками за ними, доходами населення і величиною гарантованих виплат за депозитами, включаючи відсотки, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб існує тісний зв'язок. Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,933$, коефіцієнт кореляції $R = 0,965$. Коефіцієнти детермінації та кореляції наближені до одиниці, тому зв'язок між змінними X та Y – тісний. Коефіцієнти еластичності $K_{ен1} = 2,24$, $K_{ен2} = 2,39$, $K_{ен3} = -2,006$ показують переважаючий вплив факторів X_1 та X_2 . Розрахований критерій Фішера $F = 52,12$ перевищує табличне значення, що підтверджує значимість зв'язку між залежною і незалежними змінними в економетричній моделі. Загалом, кореляційно-регресійна модель показує переважаючий вплив на обсяг депозитів фізичних осіб відсоткових ставок на них і загальний дохід населення України.

В умовах сьогодення досить важливими факторами, що негативно впливають на обсяг заощаджень населення, є низький рівень доходів населення, негативна диспропорція в їхній структурі, висока регіональна диференціація доходів населення і заробітної плати, низький рівень оплати праці в низці галузей та регіонів країни, а також заборгованість з її виплати. На жаль, офіційна статистика доходів населення в Україні не відтворює повною мірою реальну картину. На нинішній день для основної маси населення ситуацію у сфері доходів можна назвати критичною [10].

Кореляційно-регресійна модель показала значний вплив на обсяг залучених депозитів розмір відсоткової ставки на них. Питання ціноутворення, а саме ціна, як один із ключових факторів, визначають взаємовигідну співпрацю клієнта і банку та безпосередньо впливають на рентабельність банку та прагнення клієнтів нести кошти до банківської установи. Сучасним проявом конкуренції на ринку депозитів є прагнення фінансово-кредитних установ залучити до себе вільні кошти юридичних і фізичних осіб на основі вищої відсоткової ставки. У вітчизняній банківській практиці проявляється тенденція: що стабільніший і надійніший банк, то менше він прагне встановити максимально високі відсоткові ставки за депозитами. І навпаки, маловідомі банки пропонують максимальні відсоткові ставки, прагнучи залучити більше вкладів.

З метою стимулювання залучення коштів, окрім гнучких процентної та продуктової політик, банки повинні створювати своїм вкладникам гарантії надійності розміщення коштів на вклади шляхом утворення страхових фондів або страхових резервів. Важливою проблемою сьогодення банківської системи є

зменшення довіри населення до банківських установ. Рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про збільшення гарантованої суми відшкодування до 200 тис. грн не змогло суттєво стимулювати зацікавленість вкладників у зберіганні грошей у банках [8]. Дослідження організації системи захисту вкладів населення в Україні виявило невідповідність Фонду гарантування вкладів теперішнім реаліям. Зокрема, як в обсязі фінансових ресурсів – так і в процедурі повернення коштів громадянам. Основними проблемами, притаманними системі страхування депозитів в Україні, на сьогодні є недосконалість механізму фінансування, проблема недостатності повноважень ФГВФО, необхідність урегулювання процедури виплати відшкодування вкладникам збанкрутілих фінансових установ, недостатність інформаційного забезпечення, неврахування ступеня ризику комерційного банку при встановленні розміру вкладів банку – учасника ФГВФО, а також багато інших проблем, які гальмують ефективне функціонування системи [3].

Розв'язання проблем, які виникають під впливом вищеперерахованих факторів, вимагає від банків оптимізації ресурсної політики. З метою ефективного проведення депозитної політики банку доцільно розробляти відповідний стратегічний план, призначенням якого є планування депозитних послуг у встановленні граничних розмірів депозитної бази, її місця в ресурсному потенціалі банку та засобах його реалізації щодо цільових ринків і клієнтів, обсягів, структури депозитів юридичних і фізичних осіб, форм та пріоритетів депозитної діяльності.

В умовах конкуренції банки для збереження ринкових позицій постійно повинні впроваджувати новітні банківські технології й удосконалювати методи роботи. Активний розвиток товарних і фінансових ринків, розвиток потреб клієнтів вимагають від банку зусиль не тільки з модернізації діяльності, а й безперервного вдосконалення й пошуку нових інструментів, які потрібні для підтримки конкурентоспроможності на високому рівні та забезпеченості фінансовими ресурсами. З метою підвищення власної конкурентоздатності і забезпеченості фінансовими ресурсами кожен банк повинен постійно розробляти нові види банківських послуг, розвивати нові методи обслуговування клієнтів для всебічного задоволення потреб клієнтів у банківських послугах [7].

Висновки. Сучасний ринок депозитних ресурсів функціонує в умовах політичного та економічного напруження і дисбалансу, що створює проблеми з формуванням та утриманням ресурсної бази банку в обсязі, необхідному для забезпечення його ліквідності, надійності, ефективності функціонування.

Сучасні принципи формування та реалізації депозитної політики банків повинні враховувати економічні, соціальні та політичні цілі як складові частини

управління банківською системою, орієнтовані на досягнення високого рівня розвитку економіки, а також рівень розвитку конкретного банку. Оптимізація депозитної політики банку – складне багатофакторне завдання, основою вирішення якого має бути врахування інтересів економіки країни в цілому, банку як суб'єкта економіки і клієнтів банку зокрема.

У сучасних умовах виникла необхідність перегляду основних аспектів формування депозитної політики банків, що передбачають зміни не тільки на рівні менеджменту банків, а й на рівні держави. Серед основних напрямів, що зможуть привести до збільшення обсягу депозитної бази та її ефективного управління в сучасних умовах, є такі.

1. Підтримання політичної та економічної стабільності у країні, зменшення напруг у суспільстві, пов'язаних із негативними очікуваннями.
2. Підвищення рівня життя і доходів населення на основі подолання вимушеної неповної зайнятості та безробіття значної частини працездатного населення, зменшення тінізації грошових доходів громадян, що підвищить схильність населення до заощаджень.
3. Нарощування депозитного портфеля за рахунок розширення переліку наявних вкладів, формування широкого комплексу гнучких високоякісних продуктів, орієнтованих на різноманітні прошарки населення з різним рівнем доходу.
4. Запровадження жорстких санкції до банків, що здійснюють агресивну політику неповернення депозитів і затримки платежів клієнтів.
5. Реорганізація чинного Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у Фонд гарантування вкладів юридичних і фізичних осіб. Це дозволить залучати більше вкладів від юридичних осіб і суб'єктів підприємницької діяльності та збільшить депозитний портфель банку. Важливим завданням є поступовий перехід до диференційованих ставок закладами банків до Фонду. Це стимулюватиме банки до підвищення якості управління ризиками, що сприятиме зростанню стійкості та надійності банківської системи загалом.
6. Розроблення і впровадження ефективних методів та інструментів продуктової, цінової, дистрибуційної та комунікаційної політик у розрізі депозитної політики банку.

Ефективна депозитна діяльність на ринку роздрібних послуг має максимально задовольняти різноманітні цільові потреби клієнтів шляхом розроблення і впровадження модифікацій депозитних продуктів та вдосконалення технологій депозитного обслуговування роздрібних клієнтів. Це дасть змогу залучати більшу кількість клієнтів, завойовувати нові сегменти ринку й проводити успішну конкурентну боротьбу.

Список використаної літератури

1. Череп А. Депозитна політика і її роль у забезпеченні стійкості комерційного банку / А. Череп, Т. Двигун // Економіка. – 2009. – № 4 (95). – С. 62–65.
2. Кучеренко С. А. Депозитна політика банку та основні напрями її реформування / С. А. Кучеренко, Я. В. Лихочас // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2013. – № 6. – С. 342–345.

3. Нагорний Ю. І. Проблеми системи страхування депозитів в Україні та шляхи їх подолання / Ю. І. Нагорний, І. Ю. Кисельова, Ю. М. Ведмідь // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 1 (13). – С. 205–210.
4. Черевик Н. В. Депозитна політика банків України, облік депозитних операцій [Електронний ресурс] / Н. В. Черевик, Л. М. Гуріна. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/1988/1/49.pdf>.
5. Аврамчук Л. А. Роль депозитної політики комерційних банків у структурі механізму банківського менеджменту [Електронний ресурс] / Л. А. Аврамчук. – Режим доступу : <http://archive.nbu.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
7. Бартош О. М. Депозитна політика як складова системи управління діяльністю банку / О. М. Бартош // Фінансовий простір. – 2014. – № 4 (16). – С. 19–24.
8. Циганюк Д. Л. Сучасні тенденції формування ресурсної бази банків України [Електронний ресурс] / Д. Л. Циганюк. – Режим доступу : http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12390/1/стаття_2_en.pdf.
9. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрями підвищення : монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
10. Карпенко Н. В. Тенденції динаміки та структури доходів населення в Україні та за регіонами / Н. В. Карпенко // Економіка. – 2014. – № 4 (14). – С. 135–141.

References

1. Cherep A. and Dvigun T. (2009) “Deposit policy and its role is in providing of firmness of commercial bank”, *Ekonomika*, vol. 95, no. 4 pp. 62–65.
2. Kucherenko S.A. and Likhochas Ya.V. (2013) “Deposit policy of bank and basic directions of its reformation”, *BIZNESINFORM*, no 6, pp. 342–345.
3. Nagorniy Yu I, Kiseleva I. Yu. and Vedmid Yu. M. (2012) “Problems of the system of insurance of deposits in Ukraine and ways of their overcoming”, *Visnik Zaporozhskogo nazionalnogo universitetu*, vol. 13, no 1, pp. 205–210.
4. Cherevik N. V. and Gurina L. M. “Deposit policy of banks of Ukraine, account of deposit operations”, [Online], available at: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1988/1/49.pdf>.
5. Avramchuk L. A. “Role of deposit policy of commercial banks is in the structure of mechanism of bank management”, [Online], available at: <http://archive.nbu.gov.ua>.
6. Official site of the National Bank of Ukraine, available at: <http://www.bank.gov.ua>.
7. Bartosh O. M. (2014) “Deposit policy as constituent of control system by activity bank”, *Finansovyi prostir*, vol. 16, no. 4, pp. 19–24.
8. Ciganyuk D. I. “Basic directions of forming of resource base of banks of Ukraine”, [Online], available at: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12390/1/стаття_2_en.pdf.
9. Kovalenko V. V. and Cherkashina K. F. (2010) *Kapitalizaciya bankiv: metodu ocinyvanna ta napramu pidvishenya* [Capitalization of banks: evaluation methods and directions of increase], DVNZ “UABS NBU”, Symu, Ukraine.
10. Karpenko N. V. (2014) “Tendencies of dynamics and structure of earnings of population in Ukraine and after regions”, *Ekonomika*, vol. 14, no. 4, pp. 135–141.